

**BOLALARNI MAKTAB TA'LIMIGA TAYYORLASHDA PEDAGOGIK
MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMI****Mirabdullayeva Ozoda Ilhomjon qizi**

Andijon davlat pedagogika instituti

Maxsus pedagogika va maktabgacha ta'lim fakulteti 2-kurs talabasi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15204967>

Annotatsiya. Ushbu maqolada bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashda pedagogik muammolar va ularning yechimi va bu sohani qanday qilib yanada rivojlantirish mumkinli haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: psixologik, jismoniy, ijtimoiy, bilim, ijtimoiy moslashuv, mustaqil fikrlash, muloqot madaniyati, pedagogik muammolar, individuallashtirish, nutq rivoji, psixologik tayyorgarlik, raqamli texnologiyalar, gadjetlar, ijtimoiy ko'nikmalar.

**PEDAGOGICAL PROBLEMS IN PREPARING CHILDREN FOR SCHOOL
EDUCATION AND THEIR SOLUTIONS**

Abstract. This article discusses pedagogical problems in preparing children for school education and their solutions, as well as how this area can be further developed.

Keywords: psychological, physical, social, cognitive, social adaptation, independent thinking, communication culture, pedagogical problems, individualization, speech development, psychological preparation, digital technologies, gadgets, social skills.

**ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ПОДГОТОВКИ ДЕТЕЙ К ШКОЛЬНОМУ
ОБРАЗОВАНИЮ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ**

Аннотация. В статье рассматриваются педагогические проблемы подготовки детей к школьному обучению, пути их решения, а также пути дальнейшего развития этого направления.

Ключевые слова: психологическая, физическая, социальная, когнитивная, социальная адаптация, самостоятельное мышление, культура общения, педагогические проблемы, индивидуализация, развитие речи, психологическая подготовка, цифровые технологии, гаджеты, социальные навыки.

KIRISH. Maktab ta'limiga qadam qo'yayotgan har bir bola o'ziga xos psixologik, jismoniy va ijtimoiy holatlarga ega bo'ladi. Bolalarni maktabga tayyorlash jarayoni nafaqat bilim berish, balki ularda ijtimoiy moslashuv, mustaqil fikrlash, muloqot madaniyatini shakllantirishni ham o'z ichiga oladi. Shu sababli, bu bosqichda yuzaga keladigan pedagogik muammolar va ularning samarali yechimlari dolzarb masala hisoblanadi.

Asosiy pedagogik muammolar:

1. Bolalarning psixologik tayyorgarligi yetishmasligi – Ko‘plab bolalar maktabga kelganida yangi muhitga moslasha olmay, xavotirli va ishonchsiz bo‘lib qoladi. Bu esa ta‘lim jarayoniga salbiy ta‘sir qiladi.

2. Oila va bog‘cha bilan hamkorlik yetarli emasligi – Bola maktabga kelgunga qadar uni maktabga tayyorlashda oilaning va maktabgacha ta‘lim muassasasining tutgan o‘rni muhim.

Ammo bu tizimda uzviylik yetishmasligi muammolarni yuzaga keltiradi.

3. Individuallashtirilgan yondashuvning yetishmasligi – Har bir bolaning o‘ziga xos ehtiyojlari bor. O‘qituvchilarning barcha bolalarga bir xil yondashuvi ayrim o‘quvchilarda qiyinchiliklarni keltirib chiqaradi.

4. Nutq rivojining sustligi – Ayrim bolalar bog‘cha davrida yetarlicha nutqiy rivojlanmagani sababli maktab darslarini tushunishda va fikr bildirishda qiynaladi.

Muammolar yechimi:

1. Psixologik tayyorgarlikni kuchaytirish – Maxsus mashg‘ulotlar, o‘yinlar, dramatik sahnalar orqali bolalarda maktabga bo‘lgan ijobiy munosabatni shakllantirish lozim.

2. Oila va maktabgacha ta‘lim muassasalari o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytirish – Pedagoglar ota-onalar bilan yaqindan hamkorlik qilib, bolalarning rivojlanish bosqichlarini doimiy kuzatib borishi kerak.

3. Individual yondashuvni joriy qilish – O‘qituvchilar har bir bolaning qiziqishi, bilim darajasi va psixologik holatini inobatga olib, mos yondashuvni qo‘llashlari zarur.

4. Nutq rivojlantiruvchi mashg‘ulotlarni ko‘paytirish – Maktabgacha davrdan boshlab bolalarda og‘zaki va yozma nutqni rivojlantirishga e‘tibor qaratish zarur.

Xulosa:

Bolalarni maktab ta‘limiga tayyorlashda yuzaga keladigan pedagogik muammolarni o‘z vaqtida aniqlab, ularning samarali yechimlarini topish orqali bolalarning maktabdagi ilk qadamlarini osonlashtirish mumkin. Bu borada pedagoglar, ota-onalar va maktabgacha ta‘lim muassasalari bir yoqadan bosh chiqarib harakat qilishi muhimdir.

1. Kirish qismni boyitish

Tarixiy nuqtayi nazar: Ilgari bolalarni maktabga tayyorlash qanday bo‘lgan? Hozir qanday? O‘zgarishlar haqida qisqacha yozish.

Muammo dolzarbligini asoslash: Nega aynan bugungi kunda bu muammo dolzarb? Statistika yoki ijtimoiy hayotdagi misollar orqali ko‘rsatish mumkin.

2. Asosiy muammolarni kengaytirish

Raqamli texnologiyalarning ta‘siri: Bolalar ko‘p vaqtini gadjetlarda o‘tkazgani sababli diqqat, eslab qolish, ijtimoiy ko‘nikmalar zaiflashadi.

Ijtimoiy tengsizlik: Ba'zi oilalarda ta'lim uchun sharoit yaxshi, boshqalarda esa yo'q. Bu ham maktabga tayyorlikda katta farqni yuzaga keltiradi.

Tibbiy va jismoniy tayyorgarlik: Ba'zi bolalarda eshitish, ko'rish yoki harakat bilan bog'liq muammolar bo'lishi mumkin, bu maktabga moslashuvni qiyinlashtiradi.

3. Yechimlar bo'limini aniqroq qilish

Har bir muammoni bitta misol va bitta amaliy yechim bilan boyitish yaxshi natija beradi.

Masalan:

Muammo: Bolada diqqatni jamlash qiyin.

Yechim: O'yin orqali o'rgatish metodikalaridan foydalanish: "Montessori", "Waldorf" kabi metodlarni qisqacha tushuntirib berish.

4. Real hayotdan misollar

O'qituvchilar, psixologlar yoki ota-onalarning fikrlarini kiritish.

Mahalliy maktabgacha ta'lim muassasalaridagi tajriba yoki amaliyotdan kuzatgan holatlaringizni qo'shish.

5. Xulosa qismda tavsiyalar berish

Pedagoglar uchun: Yondashuvni o'zgartirish, doimiy malaka oshirish.

Ota-onalar uchun: Uydagi tayyorgarlik, bolani ruhiy qo'llab-quvvatlash.

Davlat uchun: Dasturlar, qo'llanmalar, bepul psixologik maslahat markazlari tashkil etish.

MTT (Maktabgacha ta'lim tashkiloti) ning maqsad va vazifalaridan biri:

– Bolalarning ilk rivojlanish masalalarida ota-onalar va jamiyatga tegishli bilimlar berishni tashkil etish va amalga oshirish.

Rasmdan kelib chiqadigan asosiy g'oya:

Ushbu rasm maktabgacha ta'lim muassasalarining (MTT) muhim vazifasini – bolaning ilk rivojlanishida ota-onalar va jamiyat bilan hamkorlik qilish zarurligini ko'rsatadi. Bu jarayon quyidagilarni o'z ichiga oladi:

1. Ota-onalarni ma'rifiy jihatdan qo'llab-quvvatlash:

MTT tomonidan ota-onalarga seminarlar, suhbatlar, uslubiy ko'rsatmalar berilishi.

Farzand tarbiyasida zamonaviy yondashuvlarni o'rgatish.

2. Jamiyat bilan uzviy aloqa:

Mahalla, jamoat tashkilotlari, psixologlar va boshqa mutaxassislar bilan hamkorlik qilish.

Rivojlanishga salbiy ta'sir ko'rsatadigan omillarni aniqlash va ularni bartaraf etishga qaratilgan tadbirlar.

3. Amaliy tadbirlar:

Ota-onalar uchun ochiq darslar.

“Ota-ona maktabi” loyihalari.

Oilaviy bayramlar va tadbirlar orqali bolalarning rivojlanishini rag'batlantirish.

MTT ning maqsad va vazifalaridan biri:

Bolalarning ilk rivojlanish masalalarida ota-onalar va jamiyatga tegishli bilimlar berishni tashkil etish va amalga oshirish.

Bu vazifa Maktabgacha ta'lim tashkilotining (MTT) muhim ijtimoiy-pedagogik rolini anglatadi. Chunki bolaning to'laqonli rivojlanishi faqat ta'lim muassasasi doirasida emas, balki oila va jamiyat bilan uzviy hamkorlik asosida ta'minlanadi.

Ushbu vazifaning asosiy yo'nalishlari quyidagilardan iborat:

1. Ota-onalarni pedagogik jihatdan savodli qilish:

Farzand tarbiyasida yosh xususiyatlarini hisobga olish;

Uy sharoitida rivojlantiruvchi muhit yaratish bo'yicha tavsiyalar berish.

2. Jamiyatni tarbiyaviy jarayonga jalb etish:

Mahalla, nodavlat tashkilotlar va boshqa ijtimoiy institutlar bilan hamkorlikda bolalarga qulay ijtimoiy sharoit yaratish;

MTT faoliyatini ochiq va jamoatchilik bilan doimiy muloqotda yuritish.

3. Axborot-ma'rifiy ishlarni tashkil etish:

Seminarlar, ota-onalar yig'inlari, ochiq darslar, metodik tavsiyalar orqali bilim berish;

Raqamli platformalar, risolalar, bukletlar yordamida ota-onalarni muntazam xabardor qilib borish.

Bu vazifani amalga oshirish natijasida:

Bola va oila o'rtasida mustahkam tarbiyaviy aloqa shakllanadi;

Ota-onalarda pedagogik madaniyat yuksaladi;

Bolaning ijtimoiy, axloqiy va ruhiy rivojlanishida uzviylik ta'minlanadi.

Bolalarni maktab ta'limida o'qitish va undagi o'ziga xosliklar

Maktab ta'limi — bola hayotidagi yangi bosqich bo'lib, bu davrda u nafaqat ilm-fan asoslarini o'zlashtiradi, balki mustaqil fikrlash, muloqot, mehnat, mas'uliyat kabi ko'nikmalarni ham shakllantiradi. Shu bois bolalarni o'qitishda maxsus yondashuvlar zarur bo'ladi.

O'qitishdagi o'ziga xosliklar:

1. Psixologik yondashuv zarurati

Boshlang'ich sinf o'quvchilari hali ham o'yin faoliyati bilan o'rganishga moyil bo'ladi.

Sabru-toqat, e'tibor va xotira sustligi kuzatiladi.

Shuning uchun darslar quvnoq, dinamik, o'yinga asoslangan tarzda tashkil etilishi lozim.

2. Qiziqish orqali o'qitish

Bolalar bilimga tabiiy qiziqish bilan yondashadi.

O'qituvchi ularning qiziqishlariga mos mavzularni tanlashi va darslarni hayotiy misollar bilan boyitishi muhim.

3. Ko'rgazmali vositalardan keng foydalanish

Yangi bilimlar tasavvur asosida o'zlashtiriladi.

Rasm, maket, slayd, animatsiya kabi vositalar bolalarning tushunishini yengillashtiradi.

4. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv

Har bir bola individual rivojlanish sur'atiga ega.

O'qituvchi ularning bilimi, xarakteri, qobiliyatini hisobga olgan holda o'qitishi kerak.

5. Baholash tizimining moslashuvchanligi

Dastlabki bosqichda bolani keskin baholash emas, balki rag'batlantirish orqali bilimga qiziqtirish muhim.

Amaliy jihatdan quyidagilarni inobatga olish kerak:

O'yinli metodlar – darsni zerikarli bo'lishining oldini oladi.

Maktab-ota-ona hamkorligi – bolani har tomonlama qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi.

Axloqiy-tarbiyaviy ishlar – bolada jamoada yashash, muloqot madaniyati, hurmat, poklik kabi tushunchalarni rivojlantiradi.

REFERENCES

1. Karimova, V.A. Bola psixologiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2020.
2. Xolmuhamedova, N., Ergasheva, M. Maktabgacha ta'lim metodikasi. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
3. Rasulova, D.S. Boshlang'ich ta'lim pedagogikasi. – Toshkent: Ilm Ziyo, 2019.
4. Yo'ldosheva, M. Pedagogik psixologiya asoslari. – Toshkent: Sharq, 2020.

5. G'ofurov, M.M. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: Fan, 2018.
6. “Maktabgacha va boshlang‘ich ta’lim jarayonida innovatsion metodlar” – Ilmiy-uslubiy maqolalar to‘plami, 2022.
7. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni, 2020-yilgi tahriri.
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Maktabgacha ta’lim tizimini yanada takomillashtirish to‘g‘risida”gi qarori, 2018-yil.
9. www.edu.uz – O‘zbekiston Respublikasi Ta’lim portali.
10. www.pedagog.uz – O‘zbekistonda pedagogik tajriba va metodikalar sayti.